

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 21. travnja 2022.

Analiza presude

Dodoja protiv Hrvatske

br. zahtjeva 53587/17

presuda

povreda članka 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje (prava obrane)

***Osudom podnositelja zahtjeva temeljem neprovjerenog inkriminirajućeg iskaza svjedoka
za teže kazneno djelo i na težu kaznu
domaći sudovi povrijedili su njegovo pravo na pošteno suđenje***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), u vijeću od 7 sudaca, 24. lipnja 2021. presudio je da je Republika Hrvatska povrijedila podnositeljevo pravo na pošteno suđenje zaštićeno člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta podignuo je 12. travnja 2006. optužnicu protiv podnositelja zahtjeva, S.B.-a, V.N.-a te još 12 osoba zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo zlouporabe opojnih droga. Tijekom kriminalističkog istraživanja policija je privela S.B.-a, koji je u nazočnosti svojeg odvjetnika priznao da je u razdoblju između 2004. - 2005. godine svaki mjesec kupovao heroin od V.N.-a u Srbiji, prenosio ga u Hrvatsku i prodavao podnositelju zahtjeva, koji ga je zatim preprodavao na području Splita. Na raspravi održanoj 18. travnja 2008. S.B. je izjavio da se ne smatra krivim za optužbe koje su mu stavljene na teret, dok se njegov odvjetnik protivio čitanju iskaza kojeg je S.B. dao policiji. Podnositelj zahtjeva je na raspravi priznao počinjenje kaznenog djela zlouporabe opojnih droga, ali u bitno manjem obimu nego što mu je optužnicom stavljeno na teret. Naime, podnositelj zahtjeva priznao je da je u rujnu 2005. jednokratno pomogao S.B.-u da proda tri kilograma heroina pritom osporivši poznanstvo i suradnju s V.N.-om. Nakon saslušanja podnositelja zahtjeva, Županijski sud u Zagrebu samo je pročitao iskaz S.B.-a dan policiji jer je navedeni nakon izlaska iz istražnog zatvora pobjegao iz zemlje, te je odlučio da će mu suditi u odsutnosti. Posljedično, podnositelj zahtjeva ostao je bez mogućnosti da ispita S.B.-a kao svjedoka. Dokazne prijedloge podnositelja kojima je nastojao dokazati da sa S.B.-om nije imao opetovane kontakte i suradnju, sud je odbio kao nevažne te je podnositelja proglasio krivim i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina. Vrhovni sud Republike Hrvatske, unatoč primjeni blažeg Kaznenog zakona koji je u međuvremenu stupio na snagu i promjeni pravne kvalifikacije kaznenog djela, ponovno je osudio podnositelja na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina. Ustavni sud je odbio podnositeljevu ustavnu tužbu smatrajući da su prvostupanjski i drugostupanjski sud dali valjane i dostatne razloge za svoje odluke o tome da iskaz S.B.-a dan na policiji ne predstavlja isključivi dokaz na temelju kojeg je podnositelj zahtjeva osuđen.

Pozivajući se na članak 6. stavke 1. i 3. (d) Konvencije, podnositelj zahtjeva je pred Europskim sudom prigovorio da nije imao pošteno suđenje jer nije imao priliku ispitati svjedoka optužbe, a zbog čega je u konačnici strože kažnjen.

Pravo na ispitivanje svjedoka sukladno članku 6. stavku 1. i stavku 3 točke (d) Konvencije temelji se na načelu da se, prije izricanja osuđujuće presude, svi dokazi u pravilu moraju iznijeti na javnoj raspravi u prisutnosti optuženika kako bi ih on mogao osporiti. Time se osigurava kontradiktornost postupka.

Je li postupak u kojem se kao dokaz koriste iskazi svjedoka koji nije bio nazočan niti ispitan na suđenju u skladu s člankom 6. stavkom 1. i stavkom 3. točkom (d) Konvencije, ispituje se primjenom testa razvijenog u predmetima [Schatschaschwili protiv Njemačke](#) [VV], stavci 100.-131. i [Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjene Kraljevine](#) [VV], stavci 119.-147. Test se provodi u tri koraka te je potrebno utvrditi:

- (i) Je li postojao valjani razlog za odsutnost svjedoka i, posljedično, prihvaćanje neprovjerenog iskaza odsutnog svjedoka kao dokaza?
- (ii) Je li iskaz odsutnog svjedoka predstavljao jedini ili odlučujući temelj za optužnikovu osudu?
- (iii) Je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika koji bi nadoknadili teškoće koje obrana trpi kao posljedicu prihvaćanja neprovjerenog iskaza, te koji bi osigurali da je suđenje u cjelini bilo pošteno.

Specifičnost predmeta podnositelja proizlazi iz činjenice da on u svom zahtjevu nije osporio svoju krivnju i kaznenu odgovornost, već samo opseg kriminalnih aktivnosti koje su mu stavljene na teret (suprotno [Lučić protiv Hrvatske](#), [Paić protiv Hrvatske](#)). Stoga je prije provođenja opisanog testa u tri koraka, Europski sud ispitao:

- Primjenjuju li se kriteriji utvrđeni sudskom praksom o prihvaćanju neprovjerenih inkriminirajućih iskaza svjedoka u kaznenom postupku na jednak način i u predmetima u kojima se iskazi svjedoka odnose samo na činjenične okolnosti relevantne za konačnu težinu kazne?

Odgovarajući na to pitanje Europski sud je naveo da sukladno dobro utvrđenoj praksi ([Khamtokhu i Aksenchik protiv Rusije](#) [VV], stavak 55.) pitanja koja se odnose na primjereno odmjeravanje kazne obično ne ulaze u područje primjene Konvencije. Ipak, u cilju zadovoljena kriterija poštenosti suđenja u cjelini, izrečena kazna treba odražavati težinu počinjenog kaznenog djela koje je okrivljenik stvarno počinio jer je nepravilno kazniti osobu za onaj dio kriminalne aktivnosti koji mu je stavljen na teret nepravilnim vođenjem kaznenog postupka od strane državnih tijela ([Grba protiv Hrvatske](#), stavak 103.). S obzirom da je neprovjeren i inkriminirajući iskaz S.B.-a mogao utjecati na ishod predmeta podnositelja, Europski sud je pristupio ispitivanju je li takav iskaz izazvao teškoće obrani podnositelja u mjeri da je suđenje protiv njega u cjelini bilo nepošteno.

Europski sud je utvrdio da:

- (i) je S.B. bjegunac kojem je suđeno u odsutnosti te je stoga postojao opravdan razlog zašto nije saslušan na glavnoj raspravi ([Lobarev i drugi protiv Rusije](#), stavci 33.-34.).

(ii) je iskaz koji je S.B.-a dao policiji imao značajnu težinu te mogao izazvati značajne teškoće obrani. Naime, iako su domaći sudovi isticali da je protiv podnositelja zahtjeva postojao čitav niz drugih inkriminirajućih dokaza, poput opetovane komunikacije podnositelja i S.B.-a u razdoblju od 14. rujna do 6. listopada 2005. godine, Europski sud je smatrao da su navedeni dokazi prilično posredni i neizravni te ne potvrđuju da je podnositelj cijelu godinu bio u kontaktu sa S.B.-om i sudjelovao u prijevozu i preprodaji opojnih droga ([Van Wesenbeeck protiv Belgije](#), stavak 105.).

(iii) u odlukama domaćih sudova nema nikakvih naznaka da su izjavama S.B.-a pristupili s bilo kakvim posebnim oprezom, odnosno da je njegov iskaz imao manju težinu zbog toga što obrana nije mogla ispitati S.B.-a. Također, nacionalni sudovi zanemarili su činjenicu da je S.B., iako je bio svjedok u postupku, ujedno bio i suokrivljenik koji je mogao imati vlastiti interes u ishodu predmeta i koji je kao suokrivljenik bio procesno zaštićen od kaznenog progona zbog eventualnog davanja lažnog iskaza ([Trofimov protiv Rusije](#), stavak 37.). Stoga, odbijanje dokaznih prijedloga podnositelja koji su mogli dokazati je li on ili nije kontaktirao sa S.B.-om prije 14. rujna 2005. godine navelo je Europski sud na zaključak da su u postupku pred nacionalnim sudovima izostali potrebni uravnotežujući čimbenici koji su trebali nadoknaditi otegotnu situaciju u kojoj se našla obrana zbog prihvaćanja neprovjerenog iskaza S.B.-a kao dokaza u postupku. Činjenica da je podnositelju u postupku bilo omogućeno iznijeti svoju verziju događaja Europski sud nije smatrao dostatnom.

Slijedom navedenog Europski sud je ocijenio da postupak protiv podnositelja u cjelini nije bio pošten te je došlo do povrede članka 6., stavka 1. i 3. d) Konvencije.

Za utvrđenu povredu podnositelju zahtjeva je dodijeljena pravedna naknada u iznosu od 1.500 eura na ime neimovinske štete i 2.000 eura na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava